

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3898/2548

นางภัทรวดี นิลรัตน์ผู้ร้อง นายกุมภา ไทเรียมชัยผู้คัดค้าน

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ป.พ.พ. มาตรา 1458, ป.พ.พ. มาตรา 1496, ป.พ.พ. มาตรา 1629

ย่อ / หลักกฎหมาย

บุคคลที่จะร้องขอให้ศาลพิพากษาว่าการสมรสที่ฝ่าฝืน ป.พ.พ. มาตรา 1458 ตกเป็นโมฆะตาม มาตรา 1495 ได้แก่ คู่สมรส บิดามารดา หรือผู้สืบสันดานของคู่สมรสหรืออัยการ เมื่อผู้คัดค้านไม่ใช่ บุคคลดังกล่าวจึงไม่อาจขอให้ศาลพิพากษาว่าการสมรสระหว่างผู้ตายกับผู้ร้องเป็นโมฆะได้ ผู้ร้อง จดทะเบียนสมรสตามกฎหมายกับผู้ตาย ผู้ร้องย่อมเป็นภริยาโดยชอบด้วยกฎหมายของผู้ตาย หาก การสมรสไม่ถูกต้องตามกฎหมายคำพิพากษาของศาลเท่านั้นที่จะแสดงว่าการสมรสนั้นเป็นโมฆะ ตาม ป.พ.พ. มาตรา 1496 เมื่อยังไม่มีฝ่ายใดฟ้องและศาลไม่มีคำพิพากษาว่าการสมรสระหว่างผู้ ร้องกับผู้ตายเป็นโมฆะ การสมรสระหว่างผู้ร้องกับผู้ตายจึงยังคงมีอยู่ ผู้ร้องจึงยังเป็นคู่สมรสของ ผู้ตาย เป็นทายาทโดยธรรมคนหนึ่ง มีสิทธิรับมรดกของผู้ตายตามมาตรา 1629 วรรคสอง และมี สิทธิขอตั้งผู้จัดการมรดกของผู้ตาย

คำพิพากษา

ผู้ร้องยื่นคำร้องขอว่า ผู้ร้องเป็นภริยาโดยชอบด้วยกฎหมายของนายสินชัย นิลรัตน์ ซึ่งถึงแก่กรรม เมื่อวันที่ 4 พฤศจิกายน 2541 โดยมีได้ทำพินัยกรรมและตั้งผู้จัดการมรดกไว้ การจัดการมรดกมี เหตุขัดข้อง ขอให้ศาลมีคำสั่งตั้งผู้ร้องเป็นผู้จัดการมรดกของผู้ตาย ผู้คัดค้านยื่นคำร้องคัดค้านว่า ผู้คัดค้านเป็นพี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกันกับนายสินชัย นิลรัตน์ ผู้ตาย ผู้ร้องกับผู้ตาย จดทะเบียนสมรสกันหลอก ๆ เพื่อผู้ร้องจะเดินทางไปทำงานต่างประเทศ เป็นการแสดงเจตนาหลง การจดทะเบียนสมรสจึงตกเป็นโมฆะ ขอให้ยกคำร้องและตั้งผู้คัดค้านเป็นผู้จัดการมรดกของผู้ตาย ศาลชั้นต้นได้สวนแล้วมีคำสั่งยกคำร้องขอ และตั้งนายกุมภา ไทเรียมชัย ผู้คัดค้านเป็น ผู้จัดการมรดกของนายสินชัย นิลรัตน์ ผู้ตายให้มีสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมาย ค่าฤชาธรรมเนียมให้ เป็นพับ ผู้ร้องอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์ภาค 1 พิพากษาแก้ (ที่ถูก พิพากษากลับ) เป็นว่า ให้ตั้งนางภัทรวดี นิลรัตน์ ผู้ร้องเป็นผู้จัดการมรดกของนายสินชัย นิลรัตน์ ผู้ตาย ให้ผู้ร้องมีสิทธิและหน้าที่ ตามกฎหมาย ยกคำร้องคัดค้าน ค่าฤชาธรรมเนียมชั้นอุทธรณ์เป็นพับ นอกจากนี้แก้คงให้เป็นไป ตามคำสั่งศาลชั้นต้น ผู้คัดค้านฎีกา ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า "ข้อเท็จจริงฟังเป็นยุติว่า นางภัทรวดี นิลรัตน์ ผู้ร้องจดทะเบียนสมรสกับนายสินชัย นิลรัตน์ ผู้ตาย ตามสำเนาใบสำคัญการสมรสเอกสาร หมายเลข ร.1 ผู้ตายถึงแก่ความตายเมื่อวันที่ 4 พฤศจิกายน 2541 ตามสำเนามรณบัตรเอกสารหมายเลข ร.2 โดยมีได้ทำพินัยกรรมหรือตั้งผู้จัดการมรดกไว้ ก่อนตายผู้ตายมีทรัพย์สินมรดกเป็นเงินฝากใน ธนาคารกับที่ดินและกรณีมีเหตุขัดข้องในการจัดการมรดกของผู้ตาย ผู้ตายไม่มีผู้สืบสันดานและ บิดามารดาได้ถึงแก่ความตายไปก่อนแล้ว ส่วนนายกุมภา ไทเรียมชัย ผู้คัดค้านเป็นน้องร่วมบิดา มารดาเดียวกันกับผู้ตาย เป็นทายาทโดยธรรมของผู้ตายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1629 (3) และผู้ร้องกับผู้คัดค้านต่างมีคุณสมบัติไม่เป็นบุคคลที่ต้องห้ามมิให้เป็น ผู้จัดการมรดกตามมาตรา 1718 ที่ผู้คัดค้านฎีกาว่า ผู้ร้องกับผู้ตายสมรสกันโดยมิได้ยินยอมเป็น สามิภริยากัน มิได้มีเจตนาเป็นสามิภริยากันตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1458

การสมรสระหว่างผู้ร้องกับผู้ตายจึงเป็นโมฆะตามมาตรา 1495 เมื่อผู้ร้องมิได้เป็นคู่สมรสของผู้ตาย จึงไม่เป็นทายาทหรือผู้มีส่วนได้เสียในทรัพย์สินมรดกของผู้ตาย ไม่มีสิทธิร้องขอตั้งผู้จัดการมรดกของผู้ตายตามมาตรา 1713 ซึ่งเป็นปัญหาเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชน ขอให้ศาลฎีกา ยกขึ้นวินิจฉัยแล้วพิพากษาว่าการสมรสระหว่างผู้ร้องกับผู้ตายเป็นโมฆะนั้น เห็นว่า บุคคลที่จะ ร้องขอให้ศาลพิพากษาว่าการสมรสที่ฝ่าฝืนมาตรา 1458 ตกเป็นโมฆะตามมาตรา 1495 นั้น ได้แก่ คู่สมรส บิดามารดา หรือผู้สืบสันดานของคู่สมรสหรืออัยการ เมื่อผู้คัดค้านไม่ใช่บุคคล ดังกล่าวจึงไม่อาจขอให้ศาลพิพากษาว่าการสมรสระหว่างผู้ตายกับผู้ร้องเป็นโมฆะได้ เมื่อ ข้อเท็จจริงปรากฏว่าผู้ร้องได้จดทะเบียนสมรสตามกฎหมายกับผู้ตาย ผู้ร้องย่อมเป็นภริยา โดยชอบด้วยกฎหมายของผู้ตาย แม้หากการสมรสจะไม่ถูกต้องตามกฎหมายดังที่ผู้คัดค้านอ้าง ก็ตาม แต่คำพิพากษาของศาลเท่านั้นที่จะแสดงว่าการสมรสนั้นเป็นโมฆะตามมาตรา 1496 เมื่อ ยังไม่มีฝ่ายใดฟ้องและศาลยังไม่มีคำพิพากษาว่าการสมรสระหว่างผู้ร้องกับผู้ตายเป็นโมฆะ การสมรส ระหว่างผู้ร้องกับผู้ตายจึงยังคงมีอยู่ ผู้ร้องจึงยังเป็นคู่สมรสของผู้ตายเป็นทายาทโดยธรรมคนหนึ่ง มีสิทธิรับมรดกของผู้ตายตามมาตรา 1629 วรรคสอง และมีสิทธิร้องขอตั้งผู้จัดการมรดกของผู้ตาย เช่นเดียวกับผู้คัดค้าน" พิจารณาแก้เป็นว่า ให้นางภัทรวดี นิลรัตน์ ผู้ร้องและนายกุมภา ไทรเอี่ยม ชัย ผู้คัดค้าน ร่วมกันเป็นผู้จัดการมรดกของนายสินชัย นิลรัตน์ ผู้ตาย กับให้มีสิทธิและหน้าที่ ตามกฎหมาย ค่าฤชาธรรมเนียมทั้งสามศาลให้เป็นพับ

องค์คณะ

ปราโมทย์ พิพัทธ์ปราโมทย์ · รุ่งโรจน์ รื่นเรืองวงศ์ · พรเพชร วิชิตชลชัย

ข้อความคำพิพากษาเป็นของศาลฎีกา · ที่มาของข้อมูล: deka.supremecourt.or.th · <https://thaideka.online/deka/3898/2548>